

UTICAJ REOSIGURANJA NA PRESTACIJE OSIGURAVAČA U PRIMARNOM UGOVORU O OSIGURANJU**

Apstrakt

Po uzoru na osvedočeni uticaj osiguravača na ponašanje osiguranika, autorka pristupa analizi pitanja da li reosiguravač ima toliki uticaj na reosiguranika da u određenoj meri određuje i reguliše njegovo poslovanje. Ispitivanje ugovora o reosiguranju predstavlja naročit izazov s obzirom da ova materija nije predmet zakonskog regulisanja. Stoga je centralni deo rada posvećen analizi osnovnih karakteristika ugovora o reosiguranju, kao i načela koja uređuju njegovu sadržinu. Rezultati sprovedenog istraživanja ukazuju da reosiguranje predstavlja izvor uticaja na ugovor o osiguranju, tačnije prestacije reosiguranika, upravo zbog načela važećih u ugovornom pravu reosiguranja. Za dve prestacije reosiguranika po osnovu primarnog ugovora ustanovljeno je da su pod značajnim uticajem ugovora o reosiguranju. Radi se o prestaciji procene i preuzimanja rizika, kao i o prestaciji rešavanja odštetnih zahteva osiguranika. Autorka zaključuje da takvi efekti reosiguranja na ugovor o osiguranju zahtevaju da budu uzeti u obzir prilikom zakonskog regulisanja ugovora o osiguranju.

Ključne reči: reosiguranje, osiguravač, načelo dobre vere, underwriting, obrada odštetnih zahteva.

1. Uvod

Iako bi prva pomisao bila da na postupanje osiguravajućih društava uticaj može imati samo država putem svojih nadzornih mehanizama, neopravdano su zanemareni efekti ugovora između osiguravača i reosiguravača.

* Doktor pravnih nauka, naučni saradnik, Institut za uporedno pravo; e-mail: m.glintic@iup.rs, ORCID: 0000-0001-8551-4999.

** Rad je nastao kao rezultat naučnoistraživačkog rada Instituta za uporedno pravo koji finansira Ministarstvo nauke, tehnološkog razvoja i inovacija Republike Srbije prema Ugovoru o realizaciji i finansiranju naučnoistraživačkog rada NIO u 2023. godini (evidencioni broj: 451-03-47/2023-01/200049 od 3. 2. 2023).

Ideja za razmatranje uticaja reosiguranja na osiguranje poteklo je od od osvedočenog uticaja osiguranja na ponašanje osiguranika.¹ Primera radi, putem osiguranja regulišu se neke od ekonomskih aktivnosti koje preduzimaju, tj. ne preduzimaju osiguranici, kao što su vožnja kola, uzimanje kredita i slično. Uticaj osiguranja se ogleda u tome da je država deo svojih ovlašćenja kao kontrolnog subjekta ovih finansijskih aktivnosti prenela na osiguranje propisujući obavezu zaključivanja ugovora o osiguranju. Tako nije moguće učestvovati u saobraćaju, a da prethodno nije zaključen ugovor o osiguranju auto-odgovornosti ili se baviti određenim poslovnim aktivnostima bez ugovora o osiguranju od profesionalne odgovornosti. Osim toga, usled neposrednijeg odnosa sa osiguranicima, osiguravajuća društva imaju mogućnosti da prate ponašanje osiguranika, da kontrolišu pojavu moralnog hazarda i negativne selekcije.

S obzirom da se putem ugovora o reosiguranju između osiguravača u svojstvu reosiguranika i reosiguravača uspostavlja sličan odnos onome između osiguranika i osiguravača,² postavlja se pitanje da li i postupanje reosiguravača ima toliki uticaj na osiguravača kada je u ulozi reosiguranika da u određenoj meri određuje i reguliše njegovo poslovanje.³ Davanje odgovora na to pitanje, međutim, ne predstavlja toliko jednostavan zadatak iz prostog razloga zato što materija reosiguranja nije zakonski regulisana. Prenos rizika sa osiguravača na reosiguravača uglavnom je regulisano doktrinom i opštim pravilima ugovornog prava, a u manjoj meri ili gotovo uopšte ne nacionalnim propisima.⁴ I pored toga što neki nacionalni propisi predviđaju samo uslove

¹ U literaturi se može naići na poimanje osiguranja i osiguravača u ovom kontekstu kao „uspavanog moćnog džina“, koji sve više koristi svoju snagu kako bi uspostavio određene društvene standarde u ponašanju osiguranika: T. Baker, J. Simon, *Embracing Risk: The Changing Culture of Insurance and Responsibility*, University of Chicago Press, Chicago 2002, 12.

² Reosiguranje se naziva osiguranje osiguranja ili pak sekundarno osiguranje, čime se želi istaći jasna razlika u odnosu na bankarske poslove koji, takođe, omogućavaju poslovanje osiguravajućih društava i ublažavanje finansijskih potresa po imovinu osiguravača nastalih usled ostvarenja osiguranih rizika. G. S. Staring, *Law of Reinsurance*, Sweet & Maxwell, Mytholmroyd 1993, 10.

³ U literaturi se može naići na označavanje reosiguranja kao tihog regulatora osiguranja, odnosno poslovanja osiguravajućih društava, A. Abramovsky, „Reinsurance: The Silent Regulator“, *Connecticut Insurance Law Journal* 2/2008-2009, 245–506.

⁴ Iako se prilikom tumačenja ugovora o reosiguranju koriste nešto drugačija pravila, odnosno pravila koja odstupaju od uobičajnih prilikom tumačenja polisa osiguranja, dovoljno je konstatovati da je reosiguranje rezultat ugovora, odnosno na njega se primenjuju neka opšta pravila važeća za ugovorno pravo. Ipak, prilikom davanja

za validnost i formu ugovora o reosiguranju,⁵ veliki deo materije je neregulisan i prepušten običajima, koji su vremenom uspostavljeni i koji sad u potpunosti regulišu odvijanje ovih poslova.⁶

Stoga je u kontekstu razmatranja potencijalnih efekata reosiguranja na primarne osiguravače kao osiguranike, potrebno razmotriti glavne funkcije zbog kojih se osiguravači uopšte odlučuju na zaključenje ugovora o reosiguranju. Tih funkcija je nekoliko jer reosiguranje predstavlja fleksibilan instrument, čija svrha će se razlikovati u zavisnosti od poslovnih interesa osiguravača kao ugovorne strane kod ugovora o reosiguranju.

2. Funkcije reosiguranja

Osiguravači izdaju polise osiguranja i naplaćuje premije od osiguranika, a zauzvrat im daju obećanje o pružanju ugovorene finansijske zaštite kada dođe do ostvarenja osiguranog slučaja. Interes osiguranika je, između ostalog, finansijska održivost osiguravača koja im garantuje ostvarenje prava iz ugovora o osiguranju. Sami osiguranici niti mogu da izvrše diverzifikaciju sopstvenog rizika tako što će zaključiti nekoliko ugovora o osiguranja sa različitim osiguravačima niti imaju mogućnost da nadgledaju način upravljanja osiguravajućim društvima, jer sve to zahteva izuzetna finansijska sredstva i posebna znanja. Osim toga, mogućnost nastanka katastrofalnih

konačnog odgovora na ovo pitanje potrebno je voditi računa o razlikama koje postoje između evropsko kontinentalnog i *common law* pravnog sistema. Naime, primera radi, u Ujedinjenom kraljevstvu je materija i osiguranja i reosiguranja regulisana propisima koji se primenjuju na ugovorno pravo osiguranja (*Marine Insurance Act 1906*). Istovremeno i gotovo po pravilu, u zemljama evropsko kontinentalnog pravnog sistema nacionalni propisi iz oblasti ugovornog prava osiguranja eksplicitno predviđaju da se njihove odredbe neće primenjivati na ugovore o reosiguranju Tako i par. 209 nemačkog Zakona o ugovoru o osiguranju (*Versicherungsvertragsgesetz – VVG, BGBl. I S. 2631*), čl. L 111-1 francuskog Zakona o osiguranju (*Code des assurances, Décret no 76-667 du 16 juillet 197*), čl. 54 belgijskog *Loi relative aux assurances* du 4 april 2014. Isti slučaj je i sa našim zakonodavstvom gde je u čl. 899 Zakona o obligacionim odnosima - ZOO, *Sl. list SFRJ*, br. 29/78, 39/85, 45/89 – odluka USJ i 57/89, *Sl. list SRJ*, br. 31/93, *Sl. list SCG*, br. 1/2003 – Ustavna povelja, predviđeno da se njegove odredbe neće primenjivati na ugovore o reosiguranju. Zakon o osiguranju - ZO, *Sl. list RS*, br. 139/14 samo u članu 7 opisuje osnovnu ideju i principe ugovora o osiguranju, dok ostali deo ovog zakona reguliše statusnopravni aspekt poslova reosiguranja.

⁵ Vid. K. Gerathewohl, *Reinsurance: Principles and Practice*, Karlsruhe 1982, 489.

⁶ R. Jerry, *Understanding Insurance Law*, New York 2002, 1059.

šteta i sama ciklična priroda poslovanja osiguravajućih društava pojačava jaz između različitih stejkholdera kao zainteresovanih strana.⁷ Stoga se osiguravači odlučuju na zaključivanje ugovora o reosiguranju, koji vide kao sredstvo ograničavanja velikih gubitaka, ublažavanja posledica cikličnosti u poslovanju osiguravača, ali i kao sredstvo smanjivanja određenih troškova.⁸ Osnovni, i iz vizure ovog rad najbitniji, ciljevi koje osiguravač nastoji ostvariti tim putem jesu alokacija rizika i obezbeđivanje solventnosti, odnosno neophodnog nivoa rezervi. O posebnom značaju postizanja navedenih ciljeva svedoči činjenica da su osiguravači spremni da izdvajaju visoke sume za premije reosiguranja, koje na određenom nivou za osiguravača znače smanjenje prihoda i dobiti.

2.1. Alokacija rizika

Osnovna svrha reosiguranja može se posmatrati kao raspodela i dalja distribucija rizika.⁹ Kao što bilo koje privredno društvo može da se uključi na tržište osiguranja kako bi obezbedilo pokriće za slučaj nastanka određenog vida gubitka ili štete, tako i osiguravači nastoje da iznađu odgovarajuće mehanizme da izvrše transfer rizika preuzetog od svojih osiguranika.¹⁰ Na taj način osiguravači ostvaruju mogućnost preduzimanja radnji i poslovnih transakcija koje bi inače bile zabranjene jer je rizik koji ih prati prevelik ili izazovan u smislu aktuaristike i statistike.¹¹

⁷ M. A. Weiss, "Underwriting cycles: A synthesis and further directions", *Journal of Insurance Issues* 1/2007, 31.

⁸ Kao što i ukazuju brojne studije o ugovor u o reosiguranju, osiguravači se odlučuju za kupovinu reosiguranja iz istog onog razloga koji motiviše bilo koje privredno društvo da kupi polisu osiguranja ili da upravlja bolje svojim rizicima radi postizanja održivosti poslovanja. Tako i J. D. Cummins *et al.*, "The costs and benefits of reinsurance", *The Geneva Papers on Risk and Insurance – Issues and Practice* 46/2021, 178.

⁹ Nakon napuštanja ideje da sva osiguranja moraju biti usmerena na naknadu štete, javila se i pravna teorija koja u ugovoru o osiguranju prepoznaje posao organizovanja zaštite od rizika, što je i motiv zaključivanja ugovora o osiguranju. Slični elementi prepoznaju se i kod ugovora o reosiguranju, kod kog reosiguranik, koji ima interes da se zaštiti od rizika, zaključuje ugovor o reosiguranju, obavezuje se da plaća premije, a reosiguravač zauzvrat tu zaštitu organizuje na uzajamnoj osnovi. O ovoj teoriji vid. više M. Glintić, *Kumulacija prava na osiguranu i prava na naknadu štete kod osiguranja lica*, Institut za uporedno pravo, Beograd 2022, 60 – 61.

¹⁰ I. Jankovec, *Ugovor o reosiguranju*, Beograd 1968, 10.

¹¹ R. H. Jerry II, *Understanding Insurance Law*, Lexis Nexis, New York 2007, 1021.

Bilo da se radi o većem broju malih neograničenih gubitaka ili da se radi o pojedinačnom katastrofalnom gubitku,¹² reč je o situacijama koje predstavljaju veliki udar na finansije osiguravača. Vođeni idejom izbegavanja takvih udara, mudri osiguravači se odlučuju na zaključivanje ugovora o reosiguranju, iako veruju da su njihove premije koje naplaćuju osiguranicima dobro i adekvatno odmerene.¹³ Jednostavno, čak i najpromišljeniji osiguravači ne uspeavaju da izvrše potpunu procenu verovatnoće ostvarenja svih osiguranih rizika. Tako da se može govoriti o zaključivanju ugovora o reosiguranju usled mudrih, gotovo vizionarskih, ideja i razmišljanja osiguravača, koja im omogućavaju buduće povećanje obima posla i broja novih zaključenih ugovora.¹⁴

2. 2. Obezbeđivanje rezervi

Kada osiguravač izda polisu osiguranja, svi troškovi u vezi sa izdavanjem polise, kao što su porezi, provizije ili kakvi dodatni administrativni troškovi, naplaćuju se odmah iz prihoda osiguravajućeg društva. Istovremeno, naplaćena premija se mora preneti u rezerve nezarađenih premija koje su povezane sa još uvek aktivnim delom ugovora o osiguranju i koje će tokom vremena biti priznate kao prihod. Ovakav put premije u određenoj meri ograničava poslovni kapacitet osiguravača za zaključivanje novih ugovora o osiguranju, jer za svaku novu polisu mora platiti troškove iz svojih viškova.

Tu na scenu stupa druga vrlo značajna svrha reosiguranja, a koja je naročito relevantna u kontekstu regulatornog uticaja reosiguranje na osiguranje. Reč je o korišćenju reosiguranja u svrhu smanjenja iznosa rezervi kojima osiguravač mora raspolagati, čime se otvara mogućnost za osiguravača da izda više polisa osiguranja.¹⁵ Zaključivši ugovor o reosiguranju, osiguravač

---

¹² V. Čolović, M. Makiela, „Osiguranje od katastrofalnih rizika (sa osvrtom na rizik pandemije)“, *Prouzrokovanje štete, naknada štete i osiguranje* (ur. V. Čolović, Z. Petrović, D. Obradović), Institut za uporedno pravo, Beograd 2020, 339 – 350.

¹³ B. Matijević, „Pravni posao reosiguranja“, *Svijet osiguranja* 6/2002, 40. Takođe, M. Prosperetti, E. Antonio Apicella, *La riassicurazione*, Milano 1994, 10.

¹⁴ Osiguravač čije su rezerve na minimumu i koji ima ograničen kapital, svakako ne može zaključivati nove ugovore o osiguranju i više učestvovati na tržištu. Nasuprot tome, osiguravači sa zaključenim ugovorima o reosiguranju mogu da primaju provizije od reosiguravača (*ceding commission*), koje se mogu usmeriti u zaključenje novih ugovora o osiguranju. Za malog osiguravača koji tek nastoji da razvije svoj posao i poslovanje, reosiguranje predstavlja značajno sredstvo za preuzimanje novih poslovnih transakcija van svojih izvornih kapaciteta koji se na ovaj način povećavaju. R. H. Jerry, 1021.

¹⁵ O postojanju takve svrhe osiguranja čak govore i presude nekih američkih sudova: *Kemper Reins. Co. v. Corcoran (In re Midland Ins. Co.)*, 79 N.Y.2d 255, 258

smanjuje iznos svojih potencijalnih gubitaka, što mu dozvoljava da smanji iznos obaveznih rezervi, uz otvaranje mogućnosti da zaključi nove ugovore o osiguranju.¹⁶ Kada se pogledaju statusni propisi iz oblasti prava osiguranja, većina odredbi je upravo posvećena ovom pitanju, odnosno pitanju poštovanja odredbi o visini rezervi.¹⁷ Takođe, donošenje Direktive Solventnost II apostrofiralo je potrebu za regulisanjem i ugovora o reosiguranju, jer je strategija direktnog osiguravača u vezi sa reosiguranjem sada predmet kvantitativnog i kvalitativnog regulisanja, a neposredovanje detaljnih informacija o sadržini ugovora o reosiguranju predstavlja ozbiljan rizik u poslovanju. Time je i nadzor nad poslovanjem osiguravajućih društava u određenoj meri usmeren na kontrolu i zaključenih ugovora o reosiguranju.¹⁸

2.3. Ostale funkcije reosiguranja

Uz predstavljene dve osnovne funkcije reosiguranja, putem ugovora o reosiguranju osiguravač može postići još nekoliko ciljeva. Tako, između ostalog, kao što reosiguranje može pomoći osiguravačima da prošire svoje

(1992). Ipak, potrebno je napomenuti da se često ova funkcija osiguranja ističe kao jedina bitna, jer se u propisima Amerike i Velike Britanije vrlo insistira na ovoj funkciji pošto se reosiguranje posmatra samo kao izvor kapitala obezbeđen putem ugovora. A. Abramovsky, 371.

¹⁶ Radi se o tome da osiguravači zaključuju što veći broj ugovora o osiguranju kako bi se u što je moguće većoj meri približili idealnoj riziko zajednici u okviru koje bi se štete u datom periodu izjednačile sa najnižim premijama, što je moguće samo u idealnim i gotovo nedostižnim okolnostima. I pored svih saznanja o mogućnostima predviđanja verovatnoće ostvarivanja osiguranog slučaja, osiguravači nikad ne mogu biti u potpunosti sigurni da će se njihova predviđanja ostvariti. Iz tog razloga se osiguravači odlučuju na zaključenje ugovora o reosiguranju, jer što je veći broj izdatih polisa osiguranja, to su im potrebne veće rezerve sigurnosti, zahteva se i viši stepen samopridržaja. Stoga osiguravač mora reosigurati određeni deo svog poslovanja. Vid. detaljnije I. Jankovec, 13 i dalje. Takođe, K. Gerathewohl, *Rückversicherung – Grundlagen und Praxis: Band 1*, Karlsruhe, 1976, 61.

¹⁷ Zakonodavac je prepoznao da nesolventnost reosiguravača može da utiče na nesolventnost osiguravača koji sa njim ima zaključen ugovor o reosiguranju, pa stoga postoji težnja da se to pitanje detaljnije reguliše i da se taj rizik smanji što je moguće više, o čemu svedoče i brojne odredbe našeg ZO.

¹⁸ M. Wandt, J. Gal, "Solvency II Unexpected Indirect Regulation of the Reinsurance Contract, The Creation of Principles of Reinsurance Contract Law (PRICL) as a Means to Safeguard a Centuries-Old Tradition of Self-Regulation", *ICIR Annual Report 2016-2017*, 2. Takođe, vid. I. Tošić, „Nadzor osiguranja – Direktiva Solventnost II“, *Strani pravni život 2/2017*, 152–155.

poslovanje, ono može poslužiti i tome da osiguravač suzi svoju ponudu proizvoda osiguranja. Osiguravač koji želi da prestane da nudi određenu vrstu pokrića, može zaključiti ugovor o reosiguranju za te polise osiguranja koje je izdao, čime se osiguravač postepeno „izvlači“ iz tog ugovornog odnosa, čineći reosiguravača osiguravačem za te rizike.¹⁹ U takvom slučaju osiguravač zaključuje ugovor o potpunom reosiguranju kojim se reosiguravač obavezuje da će osiguravaču platiti sve što bi osiguravač platio osiguraniku, čime se osiguravač oslobađa ekonomskih posledica izvršenja ugovorne obaveze prema osiguraniku.²⁰ Međutim, potrebno je voditi računa o tome da, zaključivši ugovor o reosiguranju i prenevši svoje neželjene rizike na reosiguravača, makar i u potpunosti, osiguravač se ne oslobađa svoje ugovorne odgovornosti prema osiguranicima, reosiguravač se i dalje u potpunosti nalazi izvan ugovornog odnosa osiguravača i osiguranika.²¹

Još jedna vrlo bitna uloga reosiguranja ogleda se u tome što se putem ovog ugovora osiguravaču omogućava da stabilizuje svoj profit i očekivane gubitke, pa samim tim i da kontinuirano ispunjava svoje obaveze prema svojim osiguranicima.²² Koristeći prednosti i koristi reosiguranja, osiguravač može da ograniči stepen svoje izloženosti rizicima po osnovu zaključениh ugovora o osiguranju, može da postavi limit agregaciji gubitaka²³ ili da odredi procenat rizika koji će zadržati, odnosno koji neće prenositi na reosiguravača. Nepredvidivost ostvarenja osiguranog slučaja čini da osiguravači nastoje da što je u većoj meri smanje oscilacije u svom poslovanju, što delimično mogu postići putem reosiguranja.

3. Reosiguranje kao sredstvo regulisanja poslovanja osiguravača

Ugovor o reosiguranju nije ugovor koji bezuslovno nudi prestacije reosiguravača. Da bi osiguravač ostvario sve navedene koristi od zaključenog ugovora o reosiguranju, osiguravač mora poštovati određena pravila, kako u pogledu svog odnosa prema reosiguravaču, ali i prema svojim osiguranicima.

¹⁹ R. H. Jerry, 1023-1024.

²⁰ *Ibid.* Takođe, I. Jankovec, 16.

²¹ A. Abramovsky, 372.

²² R. H. Jerry, 1020.

²³ Više o fenomenu agregacije štete kod reosiguranja vid. M. Glintić, „Agregacije šteta u skladu sa Načelima ugovornog prava reosiguranja“, u: *Prouzrokovanje štete, naknada štete i osiguranje* (ur. Z. Petrović, V. Čolović, D. Obradović), Beograd-Mionica 2021, 373 – 385.

Ti uslovi su veoma raznovrsni i javljaju se i u predugovornoj i ugovornoj fazi, od razmatranja ponude preko preuzimanja rizika i određivanja visine premije od strane reosiguravača, pa sve do postupanja sa zahtevima za naknadu štete. Kao što će osiguranik nastojati da smanji potencijalni iznos štete ili da se učini manje izloženim štetnim događajima, tako će i osiguravač nastojati da se svojim postupcima učini što atraktivnijim reosiguravaču. To je pogotovu bitno zato što kod ugovora o reosiguranju s vremena na vreme ugovorne strane ponovo pregovaraju o uslovima reosiguranja.²⁴ Kada je ugovorna strana da će njeno ponašanje tokom jednog vremena uticati na uslove pod kojim će zaključiti sledeći ugovor, pretpostavka je da će ta strana nastojati da izbegne aktivnosti koje bi mogle da imaju buduće negativne efekte.

Dve osnovne oblasti u kojima se prepoznaje uticaj reosiguranja na poslovanje osiguravača jeste predugovorna faza između osiguranika i osiguravača kada osiguravač odlučuje da li želi da preuzme rizik osiguranika (tzv. *underwriting*),²⁵ kao i faza odlučivanja o odštetnim zahtevima osiguranika. Naime, postojanje finansijskog interesa reosiguravača da vrši kontrolu osiguravača u oblasti preuzimanja rizika i rešavanja odštetih zahteva može biti značajan podsticaj osiguravačima da njihova praksa bude profesionalna i zasnovana na principu nepristrasnosti.

Iako se može činiti da su ove navedene dve oblasti uticaja reosiguranja nasumično izabrane, njihov izbor nije iznenađuju. Naime, upravo ove dve oblasti i način njihovog uređenja su direktna manifestacija osnovnog načela koje reguliše ugovor o reosiguranju, načelo dobre volje.

Načelo dobre vere ili čak krajnje dobre vere, u skladu sa kojim se određuju prava i obaveze reosiguravača i osiguravača nastalo je kao izraz potrebe ugovornih strana kod ugovora o osiguranju da im se obezbedi viši stepen sigurnosti.²⁶ „Putem načela krajnje dobre vere ne definišu se konkretne

---

²⁴ E. Prölss, „Umriss der Rückversicherungspolitik“, in: *Wirtschaft und Recht der Versicherung, Paul Braess zum 66. Geburtstag* (Hrsg. D. Farny), Verlag Versicherungswirtschaft, Karlsruhe 1969, 216-218.

²⁵ Iako anglicizam, pojam *underwriting* se koristi i u domaćoj literaturi. Taj pojam obuhvata „analizu, selekciju i klasifikaciju konkretnih zahteva za osiguranje, procenu izloženosti potencijalnih klijenata određenim rizicima i određivanje uslova i cene osiguravajućeg pokrića“ V. Gajović, G. Radivojević, „Menadžment rizicima u osiguranju primenom AHP metode“, *Tehnika – menadžment* 4/2014, 688. Takođe, M. Sokić, „Unapređenje sistema upravljanja rizicima u osiguravajućoj kompaniji“, *Tokovi osiguranja* 4/2016, 47, 49.

²⁶ Dok je na tržištu osiguranja i reosiguranja bio aktivan mali broj učesnika (reosiguravača i osiguravača) i dok su njihovi sporazumi bili manje vrednosti, ugovori o

radnje koje se moraju preduzeti, već se pre može govoriti o opštem parametru ocene ponašanja koje može uticati na određeni pravni odnos.²⁷ U skladu sa ovim načelom ugovorne strane određuju sadržinu svog ugovora, njegovog izvršenja i pravca tumačenja.²⁸

Posebnost položaja ugovornih strana kod ugovora o reosiguranju se ogleda u tome što reosiguravači ne raspolažu aktuarskim ekspertizama kojima raspolažu osiguravači prilikom preuzimanja rizika od osiguranika i ne učestvuju aktivno u sastavljanju odgovora na zahteve osiguranika prema osiguravačima.²⁹ Ovakav položaj reosiguravača ga čini „zavisnim“ od osiguravača kao reosiguranika, koji pak mora svoje obaveze i iz primarnog i sekundarnog ugovora savesno ispunjavati ako želi da ostvari svoja prava iz ugovora o reosiguranju. I jedna i druga ugovorna strana su međusobno upućene jedna na drugu, imaju gotovo iste interese, čija zaštita zavisi od njihove međusobne podrške.³⁰ Upravo u tome se ogleda suština načela dobre vere, koje bi značilo „posvećenost zajedničkoj ugovorenoj svrsi i postupanje u skladu sa opravdanim očekivanjima druge ugovorne strane“.³¹

Osnovna manifestacija načela dobre vere ogleda se u prinuđenosti reosiguravača da se osloni na sve informacije koje mu osiguravač prijavi.³² Potom na osnovu dobijenih podataka reosiguravač vrši procenu rizika i donosi odluku da li će prihvatiti ponudu za zaključenje ugovora o reosiguranju.³³

---

osiguranju su bili „džentlenski sporazumi“, koji su se zaključivali rukovanjem. J. L. Baringer, „The Reinsurance Market, The Assuming Reinsurer“, in: *Reinsurance* (ed. R. W. Strain), New York 1980, 337, 343.

²⁷ M. Glintić, „Održivost načela krajnje dobre vere u ugovornom pravu reosiguranja“, *Zbornik radova Kopaoničke škole prirodnog prava – Slobodan Perović Primena prava i pravna sigurnost. Kopaonička škola prirodnog prava – Slobodan Perović*, Beograd 2021, 458.

²⁸ K. Gerathewohl (1982), 458.

²⁹ B. R. Ostrager, M. K. Vyskocil, *Modern Reinsurance Law and Practice*, New Jersey 2000, 3-5.

³⁰ Ovakav odnos ugovornih strana naziva se „zlatno pravilo“, koje odražava ideju da svaka ugovorna strana treba da da postupa prema drugoj onako kako bi želela da se postupa prema njoj pod istim okolnostima.

³¹ M. Glintić (2021), 461.

³² K. Gerathewohl (1982), 458.

³³ Obaveza prijava okolnosti od značaja za procenu rizika prisutna je i kod ugovora o osiguranju i kod ugovora o reosiguranju, ali se njihova sadržina razlikuje usled činjenice da ugovor o osiguranju predstavlja B2C ugovor, a ugovor o reosiguranju B2B ugovor. Naime, kod ugovora o osiguranju sve je приметnija praksa i zakonska regulativa koja teret ove obaveze prebacuje na osiguravača tako što mora pripremiti

Takođe, i u potrebi obezbeđivanja dodatnog stepena ravnoteže između reosiguravača i reosiguranika, načelo dobre vere omogućava reosiguravaču da preispita način postupanja osiguravača sa zahtevima osiguranika po osnovu ugovora o osiguranju. Na nivou osiguravača ovo pravo reosiguravača znači obavezu pripreme odgovarajuće odbrane od zahteva osiguranika.³⁴

3.1. Uticaj reosiguranja u fazi procene i preuzimanja rizika od strane reosiguravača

Jedan od vrlo bitnih aspekata reosiguranja je često zanemareno pitanje kako reosiguranja uopšte može da postoji, a da je postalo isuviše skupo, pa samim tim i nepriuštivo. Kada se posmatra reosiguranje samo u kontekstu procene rizika, mora se zapitati kako uključivanje novih igrača u čitav proces, odnosno reosiguravača, ne poskupljuje osiguranje isuviše. Kako reosiguravači mogu da izvrše pravu procenu rizika svih polisa koje prihvataju da reosiguranju, a da pritom ne naprave isuviše visoke troškove, koji mogu biti veći i od onih troškova koje osiguravač ima u vezi sa zaključenjem ugovora o osiguranju? Radi se o tome da se fokus reosiguravača ne nalazi na aktivnostima osiguranika i proceni njihovih rizika koje oni žele da osiguranju. Njihov fokus se nalazi na ponašanju reosiguranika, odnosno osiguravača i kakva je njegova istorija postupanja sa gubicima, preuzimanjem rizika i kakve veštine poseduju u pogledu rešavanja odštetnih zahteva.³⁵ Razlog za to je svest da pogrešne odluke osiguravača u ovoj fazi mogu imati za posledice u vezi sa prihvatanjem rizika, pružanjem usluga osiguranja, određivanjem premija osiguranja i odlučivanjem o zaključivanju ugovora o reosiguranju.

Reosiguranje funkcioniše i ima svrhe i smisla samo onda kada su premije reosiguranja niže od premija osiguranja. U suprotnom se osiguravač neće upuštati u reosiguranje. Za premije reosiguranja koje su tako niže reosiguravač se ne može upuštati u radnje procene rizika osiguranika, jer je reč o radnjama koje su izuzetno skupe. Iz tog razloga se moraju oslanjati na

---

i primeniti odgovarajuće upitnike sa jasnim pitanjima koje će osiguranik popuniti, a na osnovu kojih će osiguravač izvršiti procenu rizika pokrivenog osiguranjem. Tako i P. Reusch, „Die vorvertragliche Anzeigepflichten im neuen VVG 2008“, *Versicherungsrecht* 28/2007, 1313.

³⁴ U *common law* sistemu se mogu naći primeri iz sudske prakse koji pokazuju da je reosiguranik povredio načelo krajnje dobre vere, jer nije savesno i brižljivo ispitao zahtev postavljen od strane osiguranika, čime je svakako naneo štetu reosiguravaču. Primera radi, vid. *Suter v. General Accident Ins. Co. of America*, Civ. No. 01-2686 (WGB), 2006 U.S. Dist. LEXIS 48209 (D.N.J. July 14, 2006).

³⁵ G. S. Staring, 7.

informacije dobijene od osiguravača, jer se zapravo interesi osiguravača i reosiguravača u velikoj meri poklapaju. Iako se reosiguravač ne bavi procenom rizika koje osiguravač preuzima, on će se baviti analizom poslovanja osiguravača, koja je njihova ideja i filozofija u vezi sa preuzimanjem rizika, kao i njihovim ranijim iskustvima, uopšte načinom organizovanja poslovanja i planiranim ciljevima.³⁶ Iz tog razloga se može očekivati da će osiguravač preduzeti sa svoje strane mere u pogledu organizovanja svog poslovanja koje će privući reosiguravače, odnosno koje će ih učiniti atraktivnim da reosiguravači sa njima uopšte zaključke ugovor o reosiguranju.

Posledično će osiguravači nastojati da vode dobre evidencije svog poslovanja, jer ugovori o reosiguranju često sadrže odredbu u skladu sa kojom reosiguravač ima pravo na pristup poslovnim knjigama i dokumentaciji osiguravača sa kojim ima zaključen ugovor, u slučaju da to smatra potrebnim.³⁷ Osim toga, unošenjem takve klauzule osiguravač mora svoju dokumentaciju relevantnu za ugovor o reosiguranju učiniti dostupnom reosiguravaču u razumno vreme.³⁸ Na taj način reosiguravač stiče uvid u poslovanje osiguravača i da li se ono odvija u skladu sa očekivanjima, odnosno tako je u toku sa praksom svoje saugovorne strane. U slučaju da dođe do spora između ugovornih strana, reosiguravač ima pravo na direktnu reviziju.

Vršenje takve kontrole nad osiguravačem od strane reosiguravača ima mogućnost da utiče na način na koji osiguravači vrše procenu i konačno preuzimanje rizika od strane osiguranika sa kojim se odluče da zaključke ugovor o osiguranju. To naročito važi za manja osiguravajuća društva, koja su u potpunosti zavisna od reosiguranja u pogledu preuzimanja velikih rizika i koja će se posledično odlučiti da ne usvoje praksu preuzimanja rizika (*underwriting*) koja isuviše odstupa od uobičajnih normi poslovanja. U slučaju da bi se osiguravač ipak odlučio na takav korak, nesumnjivo da bi njegove premije morale da budu više kako bi privukli reosiguravače.³⁹ Takođe, oni osiguravači kojima je nužno zaključivanje ugovora o reosiguranju kako bi ispunili zahteve u pogledu visine rezervi sigurno neće biti motivisani da usvoje kakve neobičajne prakse preuzimanja rizika.

³⁶ Reinsurance Association of America, *Fundamentals of Property and Casualty Reinsurance with a Glossary of Reinsurance Terms*, Washington 2011, 7.

³⁷ G. S. Staring, 7.

³⁸ To svakako ne znači da reosiguravač može imati uvid u celokupnu dokumentaciju osiguravača, već samo onu koja može biti relevantna iz njegove vizure kao reosiguravača.

³⁹ Tako i W. Hoffman, "Facultative Reinsurance Contract Formation, Documentation and Integration", *Tort Trial and Insurance Practice Law Journal* 3/2003, 771.

Reosiguravači profitiraju od postojanja polisa osiguranja koje su podobne za reosiguranje. Zainteresovanost reosiguravača za postupak procene i preuzimanja rizika od strane osiguravača kog reosigurava nesumnjivo podstiče, makar posredno, osiguravača da svoj postupak *underwriting*-a sprovede u skladu sa aktuarskim pravilima. To reosiguravač čini tako što „nagrađuje“ one osiguravače koji ispoštuju celokupan postupak, koji osnovano donose svoje odluke o zaključivanju ugovora, tako što takvim osiguravačima omogućava veći, šir pristup reosiguranju.

Najjednostavniji način za osiguravače da smanje svoju istoriju lošeg poslovanja i lošeg odmeravanja rizika jeste da ograniče svoje poslovanje na zaključivanje ugovora sa onim osiguranicima koji osiguravaju niže rizike ili tako što neće prihvatati u potpunosti sve rizike. Takvo poslovanje osiguravača koje podrazumeva selektivno zaključivati ugovore samo sa onim osiguranicima koje oceni kao manje rizične, može reosiguravaču biti „privlačno“. Posledično i osiguravač može naplaćivati niže premije kako bi okupio što je veći broj osiguranika koji su manje rizični.

Bitno je napomenuti da osiguravač ne mora ograničiti svoje poslovanje isključivo na osiguranje povoljnih rizika. Njegova strategija može biti da zaključi ugovor o reosiguranju u vezi sa tim povoljnijim rizicima, po nižim premijama reosiguranja, dok nepovoljnije rizike može reosigurati kod drugog reosiguravača pristajući na više premije.⁴⁰ Postoji, takođe, mogućnost da osiguravač ima i rizičnije osiguranike (uglavnom kad je reč o privrednim društvima), ali koji su atraktivni osiguravačima usled koristi koje imaju od njih, tako da im nisu toliko relevantne prednosti koje bi mogli da dobiju od reosiguravača birajući manje rizične osiguranike.⁴¹ Tako da se može zaključiti da reosiguranje vrlo jasno može uticati na visinu premija osiguranja.

3.2. Uticaj reosiguranja u fazi rešavanja odštetnih zahteva osiguranika

Usled načina na koji se obaveza dobre vere percipira u ugovornom pravu reosiguranja i u skladu sa kojim niz postupaka jedne ugovorne strane proizvodi posledice i po drugu stranu,⁴² osiguravač je u obavezi da postupa

⁴⁰ A. Abramovsky, 391.

⁴¹ Ta prednost bi svakako morala da se preispita s vremena na vreme, i da se izvrši ponovno upoređivanje sa premijama reosiguranja, kako bi se ustanovilo da je ta profitabilnost i dalje prisutna.

⁴² P. E. Traynor, „Will the Historic Relationship Between Cedent and Reinsurer Become a Casualty of the War on Terrorism?“, *Connecticut Insurance Law Journal* 3/2002, 186.

na odgovarajući način sa odštetnim zahtevima osiguranika. Postupajući na taj način, osiguravač, koji je istovremeno i reosiguranik, pruža zaštitu svom reosiguravaču.

Naime, da bi osiguravač uopšte mogao da cedira štetu reosiguravaču i da bi reosiguravač uopšte bio u obavezi, osiguravač mora dokazati svom reosiguravaču da je postupao savesno i u skladu sa pravilima struke prilikom obrade odštetnog zahteva i isplate štete, kao i da se radi o riziku pokrivenom ugovorom o reosiguranju. Reosiguravač svakako ima interes da izbegne obavezu da nadoknadi štete koje osiguravač možda nije ispravno procenio pre nego što su likvidirane i nad kojima on kao reosiguravač nema nikakvu kontrolu.⁴³ Da bi se uspostavila potrebna navedena ravnoteža odnosa reosiguravača i osiguravača, u ugovor o reosiguranju se redovno unosi klauzula o istovetnosti sudbine.⁴⁴ Na taj način se reosiguravač obavezuje da izvrši isplatu osiguravaču za savesnu isplatu zahteva koji je pokriven polisom osiguranja i ugovorom o reosiguranju, sa jedne strane. Sa druge strane, zahvaljujući ovoj klauzuli osiguravač se obezbeđuje od eventualne naknade odluke reosiguravača da dovodi u pitanje već donete odluke i postupke osiguravača u pogledu njegovih obaveza iz primarnog ugovora o osiguranju.⁴⁵ Ako takva klauzula i praksa ne bi postojali, onda bi reosiguravač svaki put mogao da se oslobodi svoje ugovorne obaveze pozivajući se na nedostatke u rešavanju odštetnog zahteva od strane reosiguravača. Ipak, i pored ograničenja koja sa sobom donosi klauzula o istovetnosti sudbina, reosiguravač neće biti u obavezi prema osiguraniku ako osiguravač prilikom obrade odštetnih zahteva osiguranika nije poštovao „načelo savesnog i prudentnog poslovanja.“⁴⁶

S obzirom da je poštovanje načela dobre vere uzajamna obaveza, sudovi dozvoljavaju da su određene okolnosti koje ukazuju na nedostatak dobre vere dovoljne da reosiguravač bude oslobođen svojih obaveza prema

---

⁴³ R. Fearnhead, „Klauzule o istovetnosti sudbine u pravu reosiguranja – praktični problemi u obezbeđivanju njihove efikasnosti“, *Evropska revija za pravo osiguranja* 3/2012, 67.

⁴⁴ Koje će pojavne oblike imati ova klauzula, zavisi od okolnosti konkretnog slučaja. Njena sadržina može biti da osiguravač kod likvidacije određenih šteta mora da konsultuje reosiguravača ili da reosiguravač mora poštovati poravnanje koje je osiguravač zaključio sa osiguranikom. N. Petrović Tomić, „Klauzule o istovetnosti sudbine osiguravača i reosiguravača“, *Harmonius* 2015, 192.

⁴⁵ Reosiguranik prosto ne želi da čeka na isplatu odštetnog zahteva od reosiguravača dok on ponovo istražuje osiguranu štetu koja je uveliko isplaćena. J. R. Devery, E. MacDonald Farrell, *Mealey's Fundamentals of Reinsurance Litigation & Arbitration: Key Principles and Concepts*, Washington 2008, 10.

⁴⁶ N. Petrović Tomić, 189.

reosiguravaču.⁴⁷ Do ovoga može doći ako se ustanovi da su sporazum ili poravnanje nečasno zaključeni, da se nepošteno do njih stiglo ili ako osiguravač nije pažljivo preduzeo sve korake neophodne da bi se iznos štete tačno odredio.⁴⁸ Istovremeno, sudovi vode računa reosiguravači ne iskoriste osiguravače, a naročito u pogledu istraživanja i odlučivanja o odštetnom zahtevu.

Mogućnost reosiguravača da utiče na poslovanje osiguravača u ovoj fazi izvršenja ugovora o osiguranju sastoji se u tome da su i ugovor o osiguranju i ugovor o reosiguranju vezani istom kauzom, što posledično čini osiguravača obaveznim da prilikom isplate osiguraniku uvaži i interese reosiguravača. To bi značilo da odluka o odštetnom zahtevu može biti doneta samo nakon razumne istrage u skladu sa uobičajnom poslovnom praksom. U odsustvu razumnih standarda, moglo bi se očekivati da osiguravač odluči da ne ispita zahtev osiguranika dovoljno dobro i temeljno, radeći time na štetu svog reosiguravača. Iz tog razloga američki i engleski sudovi zahtevaju od osiguravača da izvrši detaljno ispitivanje zahteva osiguranika.⁴⁹ U praksi to može dovesti do toga da reosiguravač bude isuviše obazriv prilikom razmatranja i rešavanja odštetnih zahteva, što može dalje dovesti do visokih troškova.

Jasan primer praktičnih posledica je slučaj *Suter v. General Accident Ins. Co.*⁵⁰ pred američkim sudom. Ovom prilikom sud je ocenio da reosiguravač nije u obavezi prema osiguravaču jer osiguravač prilikom obrade odštetnog zahteva nije angažovao eksperta medicinske struke ili savetnika, čime je dovedena u pitanje njegova savestnost i prudentno poslovanje. Pored toga, osiguravač se oslonio na procene štete koje je učinio drugi osiguravač, bez dovoljnog stepena posvećenosti sprovođenju istražnih postupaka. Zapravo je sud u identifikovanim nepravilnostima povezanim sa (ne)izborima koje je

---

⁴⁷ U porednopravno posmatrano, različite su sankcije predviđene za slučaj nepoštovanja klauzule o istovetnosti sudbine. U nemačkom pravu to predstavlja osnov povrede ugovorne obaveze, ali ne postoji mogućnost da se odbije isplata naknade iz reosiguranja. *Ibid.*, 204. Istovremeno, u engleskom pravu reosiguravač mora slediti sudbinu ugovora o osiguranju čak i onda kada osiguravač nije ispunio svoju obavezu savesne obrade odštetnog zahteva. Takav stav zauzet je u precedentu iz 1985. godine *Phoenix General Insurance Co of Greece v. Halvanon Insurance Co.*

⁴⁸ B. Ostrager, T. Newman, *Handbook on Insurance Coverage Disputes*, Wolters Kluwer, 2014, 1020.

⁴⁹ C. Croly *et al.*, „Pitanja u vezi sa „istovetnošću isplata“ u reosiguranju prema engleskom pravu, uz komparativni pregled pravnih sistema Nemačke i SAD“, *Evropska revija za osiguranje* 1/2012, 12.

⁵⁰ *Suter v. Gen. Accident Ins. Co. of Am.*, 2006 U.S. Dist. Lexis 48209, (D.N.J. July 14, 2006).

osiguravač načinio prilikom ocenjivanja i rešavanja odštetnog zahteva osiguranika video grubu nepažnju, koja je vodila oslobođenju reosiguravača.

Iako je u konkretnom slučaju bilo je potrebno mišljenje i stav predstavnika medicinske struke, pa je donekle i bilo razumno tražiti mišljenje ovih stručnih lica, ovakvo rezonovanje suda će značiti obavezno korišćenje usluga eksperata i stručnjaka u svakom onom slučaju koji možda bude kompleksniji jer neodgovarajuća procena može uticati na odluku reosiguravača. Na taj način se može ustanoviti i obaveza sprovođenja dvostrukih pravnih analiza i istraživanja kako bi reosiguravač ocenio da je reosiguranik izvršio razumnju ocenu odštetnog zahteva osiguranika. Dakle, otvara se značajan prostor da se nešto što je uobičajna poslovna praksa pretvori u zakonsku, pravnu obavezu. Iako može biti tačno (što je i sud potvrdio) da neznanje onog koji je obrađivao odštetni zahtev može biti vid zloupotrebe u ovom slučaju, ovakav stav sud ima moć da utiče na poslovnu praksu izvan ovog konkretnog činjeničnog stanja. Može se otići i korak dalje i konstatovati da uopšte nije isključeno da će postojanje ekspertskog mišljenja biti neophodno ne samo za kompleksne, već i za manje složene i lake slučajeve. Pa čak i za one slučajeve za koje je malo verovatno da će biti neslaganja oko verovatne vrednosti potraživanja ili medicinskih dokaza o uzročnosti.

Na ovaj način reosiguravač u velikoj meri ostvaruje uticaj na odluke osiguravača u pogledu razmatranja odštetnih zahteva, na odluke da li želi da angažuje dodatne stručnjake ili ne, da li želi da smanji troškove svog poslovanja ili ne, koliko detaljno želi da se upusti u razmatranju zahteva i slično. Radi se o nesumnjivom dokazu da će standard kompetentne i profesionalne istrage biti jedan od standarda postupanja osiguravača ako želi da ostvari svoja prava iz ugovora o reosiguranju. Osim toga, postoji opasnost da se kao standardni prihvate i dodatni troškovi duplih pravnih analiza i ispitivanja zahteva u vezi sa ugovorima za koje je već zaključen ili će biti zaključen ugovor o reosiguranju.⁵¹ Sve to postepeno može voditi kao povećanju premija i stvaranju većeg finansijskog opterećenja po osiguranika.

Čak i u onim slučajevima kada reosiguravač nije „odgovoran“ za konkretno potraživanje, on se može baviti praćenjem načina postupanja osiguravača u pogledu obrade odštetnih zahteva. Iz toga razloga, a sa ciljem da obezbedi svoj budući interes za zaključivanjem ugovora o reosiguranju, osiguravač može preventivno, i kada je nepotrebno, preduzimati ovakve mere kako bi njegova „istorija“ postupanja sa odštetnim zahtevima bila uzorna i dobra. Ideja iza takve odluke osiguravača bi bila da potvrdi svoj status postupanja u dobroj veri prilikom rešavanja odštetnih zahteva kako reosiguravač

---

⁵¹ *ReliaStar Life Ins. Co. v. IOA Re, Inc.*, 303 F.3d 874, 878 (8th Cir. 2002).

ne bi imao mogućnost dovođenja u pitanje odluke o pokriću koje je doneo osiguravač. Ipak, moguće, ali i malo verovatan, jeste i scenario da osiguravači budu odvraceni od preuzimanja ovih dodatnih troškova i da to rezultira jednostavnim izbegavanjem reosiguranja. Međutim, sve prednosti reosiguranja, u pogledu postizanja stabilnosti profita i rezervi, čine ovaj izbor ipak malo verovatnim. Uvek će biti prisutna svest o značaju reosiguranja i potencijalnoj potrebi u budućnosti.

4. Zaključak

Kada se ugovor o reosiguranju posmatra isključivo kao pravni fenomen, onda rizik koji osiguravač preuzima putem primarnog ugovora o osiguranju u potpunosti ostaje izvan odnosa reosiguranja. Osiguranik se ne nalazi ni u kakvom ugovornom odnosu sa reosiguravačem, pa posledično nema ni mogućnost postavljanja bilo kakvih zahteva njemu direktno. I obratno. Rizik iz primarnog ugovora o osiguranju se i dalje ostaje kod osiguravača, ne prenosi na reosiguravača, pa on i nije u obavezi da izvrši isplatu svote osiguranja kada dođe do ostvarenje osiguranog slučaja. Izvršenje prestacije reosiguravača će uslediti kada osiguravač već plati ili tek treba da plati osiguraniku osiguranu svotu.

Ipak, s obzirom na ekonomski značaj tržišta i osiguranja i reosiguranja, postavlja se pitanje da li se ovaj pravni odnos može posmatrati nezavisno od njegove ekonomske suštine, koja i motiviše na zaključivanje ovog ugovora. Njegova ekonomska uloga se ogleda u najširoj mogućoj podeli rizika, pa posledično i štete kako se osiguravači ne bi našli u situaciji da budu u obavezi da izvrše isplate koje prevazilaze njihove mogućnosti. Upravo zbog navedenog ekonomskog aspekta ugovora o reosiguranju jasno je zašto se odnos osiguranika i osiguravača ne nalazi u potpunosti van fokusa reosiguravača i zašto on, makar posredno, utiče na oblikovanje ovog primarnog ugovora. Izložena analiza jasno ukazuje da se uticaj reosiguranja širi i ostvaruje efekte i u primarnom ugovoru o osiguranju, i to naročito u dve faze. Tako osiguravači prilikom sprovođenja analize rizika i preuzimanja rizika vrlo detaljno razmatraju visinu rizika koju potencijalni osiguranik donosi sa sobom, ali ne samo zato što vode računa o svojoj solventnosti, već zato što razmatraju utisak koji će zaključivanje ugovora o osiguranju sa takvim osiguranikom stvoriti „u očima“ reosiguravača. Uzimanje u osiguranje onih osiguranika koji su rizični može uskratiti osiguravačima pristup reosiguranju, što znači gubitak brojnih drugih benefita. Stoga, usled postojanja ugovora o reosiguranju pojedini osiguranici mogu ostati bez ugovora o osiguranju, iako bez ikakve lične povezanosti sa reosiguravačem.

Takođe, prilikom obrade odštetnih zahteva osiguravač vodi računa o načinu na koji ih rešava iz vizure reosiguravača. Iz toga razloga, a sa ciljem da obezbedi svoj interes za zaključivanjem ugovora o reosiguranju, osiguravač može preventivno, i kada je nepotrebno, preduzimati određene mere kako bi njegova „istorija“ postupanja sa odštetnim zahtevima bila uzorna i dobra. Osiguravači smatraju da na taj način potvrđuju svoje postupanje u dobroj veri, što ugovor o reosiguranju od njih i zahteva ili će zahtevati. Ako osiguravač prilikom izvršenja ovih svojih obaveza iz primarnog ugovora o osiguranju ne bi vodio računa o ugovoru o reosiguranju, vrlo brzo bi izgubio sve benefite iz ugovora o reosiguranju, jer bi finansijski, pa samim tim i odlučujući interesi reosiguravača bili ugroženi.

Zaključno se može reći da ugovor o reosiguranju utiče na primarni ugovor o osiguranju i na način koji će osiguravač postupati prilikom izvršenja ovog ugovora, a sve sa ciljem obezbeđivanja pristupa reosiguranju. Iako je ugovorno pravo reosiguranja materija koja nije zakonski regulisana, jasno je da ostvaruje značajan uticaj na ugovor o osiguranju, o čemu se mora voditi računa prilikom tumačenja, ali i zakonskog regulisanja ugovora o osiguranju. Propuštanje da se to učini značilo bi ignorisanje postojanja evidentnog finansijskog uticaja na celokupnu delatnost osiguranja, što će imati i ishod u tome da će reosiguranje nastaviti da dela i utiče na osiguravače, ali „ispod rada“ svih onih javnih regulatora i kontrolora osiguranja.

* * *

IMPACT OF REINSURANCE ON INSURER'S OBLIGATIONS FROM THE PRIMARY INSURANCE CONTRACT

Summary

Based on the proven insurer's impact on actions and behavior of the insured, the author analyses whether the reinsurer has an impact on the reinsured that can, at least to a certain extent, determine and regulate reinsured's behavior. Due to a fact that reinsurance contract is not legally regulated, examining this subject represents a certain challenge. Therefore, the central part of the work is devoted to the analysis of the main characteristics of the reinsurance contract, as well as the principles governing its content. The results of the conducted research indicate that, on account of principles governing reinsurance contracts,

reinsurance represents a source of influence on the insurance contract, especially the reinsured's contractual obligations. Two contractual obligations of the reinsured stemming from the primary insurance contract are significantly influenced by the reinsurance contract. These are underwriting process, as well as the claim handling. The author concludes that such effects of reinsurance of insurance contracts require to be taken into account while legally regulating insurance contracts.

Keywords: reinsurance, insurer, principle of good faith, underwriting, claims handling.